

Jaan Kaplinski

Raske
on
kergeks
saada

Jaan Kaplinski. Raske on kergeks saada.

© Jaan Kaplinski 1982

Käesoleva teose on esmakordselt trükkis avaldanud kirjastus Eesti Raamat 1982. aastal.

BAHAMA 2001

www.bahamapress.org

bahama@bahamapress.org

Bahama e-raamatute eesmärk on muuta kirjandusteosed hea tahte avaldusena tasuta kättesaadavaks kõikidele soovijatele, sest loomingu väärtust ei saa mõõta rahas.

Käesolevas failis sisalduv teos on e-kirjastatud autori nõusolekul ja soovil. Igaüks võib seda faili muutmata kujul paljundada, tasuta edasi anda või levitada, säilitada ja välja trükkida.

Käesoleva faili tervikut ei tohi lõhkuda. Seda faili või selle sisu ei tohi ilma autori nõusolekuta tervikuna ega osaliselt muuta, müüa, trükkis ega elektrooniliselt avaldada või kasutada muul viisil raha saamiseks. Teost kaitsevad Eesti autoriõiguse seadus ja Berni konventsioon.

* * *

Pilved rebenevad viivuks
päike on punane
aidakatuse kohal
sume jüripäeva õhtu
puuriit on valmis
luud varre otsas
istun lävel ja olen
rahul mööduva päeva
ja tuleva ööga
rahul pori ja kuluga
konnade ja tikutajaga
kes tõuseb ja laskub
ümber mu talu
kuni silmad ei seleta
enam teda lailavat täppi
vidusa taeva all
kuhu jääb ainult
tema otsatu hääl
koos esimeste tähtedega

* * *

Aeg tilgub
mahlana vahtrapuust
põleb oavartena
kaevatud peenramaal
aeg ootab
tühja postkasti juures
mitut päeva juba

üksainus täht
pilvede
ja õunapuude vahel

Vaikus konnad
mööda aeda
hajuv lõkkesuits
aitab sellestki
täna nagu ikka

* * *

Aita mind
tuli
sina mu
sügavas südame
põhjas
sina
rohkem mina
kui ma ise

kivid kasvavad
mu sisse
märkamata
uskumata
mõne halli hommiku
ja tähitu
öö vahel

kui ma uinun
piirpääsukesena
piiritajana
linna kohal
üleval
kõrgel
kuni tuleb
hirm
et need tiivad
et see uni
ei kannu mind enam

et kivid
on all
valmis
ootamas

mu tuli
aita mind

ära lase mul
unustada
sind
ennast
ära lase mul
unustada
kas olen
piirpääsuke
kivi
või uni kus
üks näeb end
teisena

lind kivina
kivi halli
tumma
unenäona
hirmuna
et langem
langem

kuni tuleb maa
tuleb linn
hallid majad
hallid tänavad
hallid kivid

mis ei mäleta
et nemadki
on kord
tulnud tulest
siia
aega ja
ruumi

aita mind
aita mul
mäletada

küsida
mis Maa see on
mis Maa
mis koht
mis linn
mis mina

tulnud sealt
teiselt poolt
korraks
nähes
tundes end
linnuna
tulelinnuna
keset taeva
suurt halli
tumma
und

unistust
olla kodus
olla ära
ei üheski olemises
ei üheski unes
ei üheski kohas
ei ükski meist

kes korra
põlesid
korra kustused
tulena
tulekivina
unistusena
lennata
olla lend
olla lind

kes elab

ja magab
ülal
taeva pilvede
all

* * *

Väikese sõrmega
torkad läbi loori
läbi Buddha ja Kristuse
läbi seinte ja kauguse
tuulde mis pesitseb
kuuri taga vanas kases
kevade südamesse
mis tuikab siinsamas
su õue su toa
su rinna all
valjult ja valusasti

* * *

Ei ole minevikku tulevikku ega olevikku
hetkede vahel on natuke mulda ja rohtu
tuul mängib poisikese valgete juustega
õuel on lahtine kohver täis siniseid ploome

üheksakümneaastane Saara
naerab telgiukse taga
Buddha magab sealsamas jõekaldal
kuhu ta jäi mu lapsepõlves
vahel kerkib tulvavesi talle varvasteni

* * *

Vikati paned
räästasse. Reha kuuri.
Heinad lakka.
Kuid rohi kasvab taas ja
ei mäleta midagi.

* * *

Kõik, mis kasvab, ei
saa kunagi valmis. Aed,
mets, mured, rõõmud, mõtted.

Sinu kodu ja sina
nende kõikidega koos.

* * *

Kasetüvedel
pikkamisi kustumas
loojangukuma.

Teispool teed kuusiku all
õitsev jänesekapsas.

* * *

Uskumatu: kui
esimest korda taas need
õites toomingad.

Liig lühike on elu
harjumaks kevadega.

* * *

Lepavarjudes
oja voolavas peeglis
võbeled, päike.

Päeva lõõmas jahedust
otsija sealt sind leiab.

* * *

Eluaeg olla ära
eluaeg tulla tagasi
koju õuemurule
mis on nii pehme
ja märg
paljaste taldade all
vana palkseina juurde
mis hoidis sind püsti
kaugel vööras linnas
üksinduses
ära olles
tulles tagasi

* * *

Aegamööda peseb
voolab end puhtaks meie
reostatud oja
aegamööda
ehk meiegi

jõuame kättpidi
teineteist viia
tagasi selle maailma
suurde
otsatusse puhtusse
sinna kus mõistame
et pole sealt kunagi
ära olnudki

* * *

Elu on nii lühike
et õppida elama
õppida olema
silmitsi
sellega mis on
valutava südamega
iseendaga
sinuga
armas

* * *

Täna
ikka alati
las ma vaatan
sinu leebe
pilguga
läbi enda
läbi videviku
mida tuba
ja maailm on
ääreni täis

* * *

Võta mu käsi
raske
ja palav
kõigi nende
ütlemata sõnade pärast

läbi mu januse keha
jõuavad nad sinusse
see on rahu
vahel on hirm
aga see vist ei loe

* * *

Ole sina
mu olemata lapsepõlve
pehme hea
kerge
suveöö
mis katab
mu oma suurte
hääletute tiibadega

* * *

Anda on parem kui võtta
tulla on parem kui minna
tulla tagasi
koju aia kaevu
värava lehistele
mesilaste juurde
sinu juurde
sinuga endast eemale
endast lahti
enda juurde tagasi

* * *

Kerge on raske olla
raske on kergeks saada
hõlpus on olla
kes me ei ole
vaev õppida olema
kes me
päriselt oleme

* * *

Ma tean ma ei unusta
kunagi seda päeva
kui adusin et saan
tänapäeva sind
hea ja halva eest
truuduse ja truudusetuse
rõõmu ja kannatuse
eest — kõige
eest mida olen
saanud tunda
sinu pärast ja
sinuga koos

* * *

Kõik võib kaduda
kanavarbad silmade ümbert
sädemed silmadest
noorus vanadus
uni ja elu
ainult mitte see igatsus
jõuda ära
sinusse läbi su
hapra keha
läbi sinu läbi enda
sinuga koos
kallis

* * *

Sinu äraolemist
nii täis nii täis
aeg ruum aed
metsateed
imelik valulev
vaikus igal pool
sinu tuleku ootel

* * *

Sina mu teine pool
veel elamata elu
viiv päikest
kihulaste ja põdra-
kanepi seemnete
lenneldes
üle vaikiva õue

üheainsa valuleva
küsimumusena
küsimumisena
seisan ma armastuse
suure sooja pimedas
mere ääres
otsides su kätt
su õlga
teki all enne
uinumist

* * *

Öö piirita valgus
milles korraks
paistab põhjani läbi
terve voolav maailm
mu paremal käel
hingad sina
janusena oleme
vaikinud õhtuse mere rannas
mõnikord Saaremaal

* * *

Puhas ja palav
janu sinu järele
kõige suurem
kõige sügavam igatsus
annab su käe
minu kätte
sinu kahe lause
kahe pilgu vahel
kohiseb tuul üle metsa

* * *

Kui see linn
oleks vaid vaiksem
kui me ise
oskaksime
vaiksemad olla
varem kuulda ja
tunda
kes mis
vargsi liigutab
südames
südame all
näha
neid lõpmata
silmi ja käsi
seda lõpmata
hellust mis
uinub sündimata
kõiges sündivas

* * *

Hääl vilepillis
rõõm inimeses
valgus maailma
kõva koore all
jää
ole minuga
ikka
jälle

* * *

Valge lillevaas
kumamas valgel klaveril
läbi hämariku
sinetava voo
mis kannab mind
endaga
selle maja
selle toa
selle sinuga
kaasa

olen valmis
minema
voolama
hea on
nagu siis kui
mõtled et tikud
ja tulepuud
on talveks
valmis

* * *

Vahel olen teadnud
et ma olen
natuke sina
üks paljudest
sõlmedest
hargneb lahti
kaks olendit
mees
naine
äravahetamiseni
sarnased
samad

* * *

Ärgata keset ööd
unest
ja iseendast
sellena kes
olid
oled
enne sündimist
ei valgus ei pimedus
hämmastus vaid
et olen siin
et olen
ja suutmatus öelda
kuidas see kõik
on päriselt

enne ja teisel pool
suure unustuse
mõõgalööki
mis andis sulle
selle aja
ruumi
ja nime

* * *

Meie vahel
pole midagi muud
kui unustus

midagi meenumas
sinu silmades
sinu väikestes
abitutes kätes

mind pole üldse
kunagi olnudki

* * *

Kui üldse olla
las ma olen siis
väike
üürike
läbipaistev
peaaegu kehata
ja vaimuta
eimiski
millest läbi
saab voolata
olemise
tulemise
piirita valgus
Amitābha

* * *

Mina olen klaassepa poeg
sina oled klaassepa tütar
me oleme klaassepa lapsed
paistame läbi
iseenda ja üksteise
vahel pühapäeva hommikul

kui poed on juba lahti
tänavad tühjad
autod ei liigu veel
ja esimesed valged pilvekesed
kerkivad üle Toompea

* * *

Varisen sügis-
lehtedeks. Hea on olla
uduvihma all.

* * *

Unustus
läbipaistev sadu
mis joodab
maad
ja peegeldab
taevast
kust
ta tuli

mis peatus hetke
vihmapiisk
või aeg
ei mäleta
enam

* * *

Kõik surelik
on surnud
kõik mis on
pole kunagi
sündinud
su oma
naeratus on
ainus millele
toetuda

* * *

Esimene
viimane kord
olen elus
olen siin

tuul liigutab
lillelist eesriiet
lojuva päikese ees
koerte ja laste
hääled
oja poolt metsa tagant
tee ääres
lõhnavad nõgesed

* * *

Allikas lepiku
all keset videvikku
kajatut maailma
peegeldamas kuidas
valgus saab
pimeduseks
piirita
märkamata

* * *

Kõik on ainult
muld vesi õhk ja tuli
üksteiseks
saamas ja jäämas

meie mõte
või pilk
ei võta neilt
midagi
ei anna neile
midagi
juurde

* * *

Vana ja hallina
läksin ära su juurest
püüdes petta end
oma vilega peoleod

lapsena tulin
sinu juurde tagasi
see suvi
on väga kaugel
mets aga
on mäluta
mäluta

* * *

Iga arusaam
tuleb omal ajal
su väikesed käed
mu karedail põskedel
esimene lumi
alati kellelegi
esimene
kellelegi
viimane
kord

* * *

Olen korraga
ämblik ja kärbes
vang iseenda
võrgus kes
vahel õhtuti
unistab kerida
kokku üheks keraks
kõik need otsatud
kleepuvad hingeniidid
heita nad
sinisesse tulle
mis vahel
lahvatab üles
meelepõhjast
une ja
virgumise vahel

* * *

Vikerkaar on
minu ja
maailma
minu ja
sinu vahel
värviline
ilus
kohutav
vahel terav
kui nuga

ükskõik kas
öelda et elu
on uni
või õnn
või kannatus

mis sest muutub
ehk ainult värv

aga mõlemale käele
jäab lumine mets
nagu kümne aastagi eest

* * *

Rõõm
vaikne
rõõm sellest
vaikusest
millele iga
hetk uuesti
joonistab midagi
puhast
peatab mu näo
su mõlemas
silmas
peatab
hetkeks
kõik

* * *

Otsata peegel-
piltideks jagunenud
üksteise silmades
sina mina
palju palju
meid
ja valgus
meie ümber
meie vahel
meie sees

* * *

Vihm
või lumi
veepiisad
akna all plekil
linna südametu
süda
sulamas
hämäruses
kauguses
mis on
nii lähedal
igal pool

jah
olla
olemas olla
vahel
mõnikord
natuke

* * *

Kurja
vist polegi
ainult valu
sadamas udu-
vihmaga alla
talvekuutaevast
kasvamas
sisikonnast
üles
aastate tagant
jagamatult
sinu
minu
meie mõlema
valu
arusaamise
armastuse
vasak pool
valu
valutava
südamega
ära
jätta
meid
üks

* * *

Igal pool
saab õnnelik olla
kõik võib
olla kingitus
ühtviisi
suured
kohutavad
kiiskavvalgete
mägedena
teisel pool
kannatus
rõõm

* * *

Aeg peatub
ja saab
luuletuseks
ta võtab mind
pihku kui linnu
ja vaatab
mulle otsa
silмага täis
tähtede
põgenevat valgust
linna hääled kõik
eemal
ohutud
kuskil
elab ta
oma elu
sipelgapesa
ilmapuu all
küünlakuu
sügavas
lumes

* * *

Sõnad mõtted
eesriided selle ees
mis nad
peaksid tähendama
seletused
õigustused
filosoofiad
sünteesilised
käte-
pesuvahendid
igäühele oma
pääsmine filosoofias
pääsmine filosoofiast
tee
tagasi
vaikusse
puhtusse
koju

* * *

Raagus vahtrad
Pärnu maantee ääres
linna südames
meenutamas et
puid on
alati
rohkem kui
inimesi

kuni maailm
elab
on ta
roheline

* * *

Võib ju
olla vaba
vabadusest
olla
hirmuta
hirmu ees
teada et
vihkamine
ja armastus
ei olegi
eri asjad
nagu kõik
muugi

* * *

Aegamisi tuhmub
unes nähtud luuletus
ilusast tüdrukust
heledal liival
teispool sillerdavat vett
see oli kellegi
teise tehtud
ja loetud
ning igatsus pudeneda
liivana üle ta jalgade
oli kellegi teise

sinu
oli ainult see
uni kust
sa ei
saanudki lahti

* * *

Lauldes pojale
kes tukastab mu süles
„kus te lääde vasta üüda
vasta üüda vasta kuuda
vasta helgasta ehada”
mõistan äkki
et see on see
ajatu laul ise
mis jõuab temani
läbi minu

väike pehme soe
piimalõhnane
tombuke elu
suigatamas
esivanemate laulu
nii väikesed
sinu väiksuse kõrval
kõik suured
asjad
ja sõnad

saatus
rahvus
kultuur

* * *

Kaugelt lähedale

tulija

arusaam

igal pool

oled vaid

siinsamas

mänd meretuules

sambliku hall habe

kiikumas oksaga

kaasa

* * *

Dana paramita
Sellest
punasest
lõhnavast maasikast
mis ma tõin sulle
õhtul hämaras
niitmast tulles
ei jäänud muud kui
iiluke punane kuma
paistmas
tulemas meelde
une ja ärkamise
une ja
une vahel

* * *

Ons armastus
midagi muud kui
kaks pisarat
mu silmades
kui laps
sikutab kahe peoga
mu juukseid
ja kiljub rõõmust

* * *

Rääkida me oskame
kuulata me ei oska
olla mõni viivgi vait
ja kuulatada
vana maja vaikimist
ritsikate sirinat
pimeda ja uduga koos
valgumas üle
ussaia ja õue

* * *

Poeg avab silmad
naeratab ja
uinub uuesti

naeratus
nagu päikesepaiste
milles korraga
muutub
terve maailm

mõnikord
pöördumatult
päriselt

* * *

Orava hüpe
kõnniteele varises
tammetõrusid

* * *

Kärbeste sumin
vanas köögis vaikus mis
sumiseb kaasa

* * *

Kahe tuulehoo
vahel ulatub õue
ritsiklinnu hääl

* * *

Väikesi valgeid
liblikaid tõuseb lendu
iga sammu ees.

Vihmasest päevast rohi
on veel märg. Rajune öö.

* * *

Teist kolmandat
päeva külm vihm
maadligi
valmiv vili
kurekatlad
ja mu meel
adudes
kui abitu
on kõik elav
adudes
oma üksindust
kõige elava ühist
üksindust
suure halli külma
vihmase taeva all
üksindust mis
meid liidab
üheks pereks
selles suures
taevaaluses kaitsetuses
mis ongi
meie kodu

* * *

Kõik ühes
üks kõiges
vaim kehas
keha vaimus
imelik tavalises
tavaline imelikus
mesilassülem
kirstus vana
hüljatud talu
pööningul

* * *

Südamevalust
märg rohi
mõlemal käel
äiatarid ja kellukad
südamevalust
pilved
päevaloode pool
südamevalust
hämarias sulavad ühte
nurm ja mets

südamevalust
leppimine
selle koduga
selle õhtuga
selle ööga

südamevalust
magavad lapsed
ritsikad akna taga
kuslapuus

südamevalust
rõõm

* * *

Alasti oled
sügises
sügis sinus
sügis tulemas
majja aknasse aeda
tulemas meelde
et maja
jääb tühjaks
ja vesi anumates
jahtub jäätub
sügis üks
selle suure kurbuse
nägudest
mida
hüütakse
ajaks
mille
kasvava varju
all
seisad sa
alasti laps
luuletades
armastusest ja
surmast

* * *

Välgatus su
tunasest ilust
luitumata
pildil kus hoiad
süles meie
esimest poega

kõik muu
ammu sulanud
arusaamiseks
et ikka
ja alati
on hilja
on liiga hilja

päevpäevalt
on mul enam
häbi et
ma ei kirjuta
sinust

aga sulle küll
sulle ikka
alati

SISUKORD

Pilved rebenevad viivuks	3
Aeg tilgub	4
Aita mind	5
Väikese sõrmega	9
Ei ole minevikku	10
Vikati paned	11
Kõik, mis kasvab	12
Kasetüvedel	13
Uskumatu	14
Lepavarjudes	15
Eluaeg olla ära	16
Aegamööda peseb	17
Elu on nii lühike	18
Täna	19
Võta mu käsi	20
Ole sina	21
Anda on parem	22
Kerge on raske olla	23
Ma tean	24
Kõik võib kaduda	25
Sinu äraolemist	26
Sina mu teine pool	27
Õo piirita valgus	28
Puhas ja palav	29
Kui see linn	30
Hääl vilepillis	31
Valge lillevaas	32
Vahel olen teadnud	33
Ärgata keset ööd	34
Meie vahel	35
Kui üldse olla	36
Mina olen klaassepa poeg	37
Varisen	38
Unustus	39
Kõik surelik	40
Esimene	41

Allikas lepiku	42
Kõik on ainult	43
Vana ja hallina	44
Iga arusaam	45
Olen korraga	46
Vikerkaar on	47
Rõõm	48
Otsata	49
Vihm	50
Kurja	51
Igal pool	52
Aeg peatub	53
Sõnad mõtted	54
Raagus vahtrad	55
Võib ju	56
Aegamisi tuhmub	57
Lauldes pojale	58
Kaugelt lähedale	59
Dana paramita	60
Ons armastus	61
Rääkida me oskame	62
Poeg avab silmad	63
Orava hüpe	64
Kärbeste sumin	65
Kahe tuulehoo	66
Väikesi valgeid	67
Teist kolmandat	68
Kõik ühes	69
Südamevalust	70
Alasti oled	71
Välgatus su	72